

บทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน ตามการรับรู้อของผู้นำท้องถิ่นและประชาชน
ในหมู่บ้านพัฒนาดีเด่นและหมู่บ้านทั่วไป ภาคใต้

นายชูศักดิ์ ชูช่วย

ศูนย์วิทยพัรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-578-182-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017007

๕ 10310162

ROLES OF COMMUNITY LEADERS IN COMMUNITY DEVELOPMENT
AS PERCEIVED BY COMMUNITY LEADERS AND PEOPLE
IN THE OUTSTANDING DEVELOPED VILLAGES AND
GENERAL VILLAGES IN THE SOUTHERN REGION

Mr. Choosak Chuchuay

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Non-formal Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-578-182-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำ
ท้องถิ่นและประชาชนในหมู่บ้านพัฒนาดี เค่นและหมู่บ้านทั่วไป
ภาคใต้

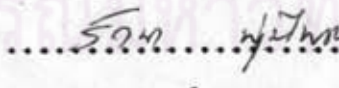
โดย นายชูศักดิ์ ชูช่วย
ภาควิชา การศึกษานอกโรงเรียน
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.รัตนา หุ่มไพศาล
รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณ ปุรณโชติ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

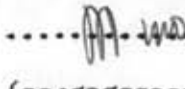

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรพินท์ วิบูลย์พันธุ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร.รัตนา หุ่มไพศาล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณ ปุรณโชติ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติวรรณ อมาตยกุล)

ชุดักดี ผู้ช่วย : บทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำท้องถิ่นและ
ประชาชนในหมู่บ้านพัฒนาดีเด่นและหมู่บ้านทั่วไป ภาคใต้ (ROLES OF COMMUNITY LEADERS
IN COMMUNITY DEVELOPMENT AS PERCEIVED BY COMMUNITY LEADERS AND PEOPLE
IN THE OUTSTANDING DEVELOPED VILLAGES AND GENERAL VILLAGES IN THE
SOUTHERN REGION) อ.ที่ปรึกษา : ศ.ดร.รัตนา หุ่นไพศาล และ รศ.ดร.วรรณ ปรุณโชติ.
188 หน้า. ISBN 974-578-182-7

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา เปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้นำ
ท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำท้องถิ่นและประชาชนในหมู่บ้านพัฒนาดีเด่นและหมู่บ้านทั่วไป
ภาคใต้ รวม 4 ตำบล ดังนี้ บทบาทด้านเศรษฐกิจและอาชีพ บทบาทด้านการสาธารณสุข บทบาทด้านสังคมและ
วัฒนธรรม และบทบาทด้านการเมืองการปกครอง ศึกษาโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างประชากร 2 กลุ่ม
คือ ผู้นำท้องถิ่นและประชาชนในหมู่บ้านพัฒนาดีเด่น จำนวน 272 คน และผู้นำท้องถิ่นและประชาชนในหมู่บ้าน
ทั่วไป จำนวน 276 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทที่คาดหวังของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำท้องถิ่นและ
ประชาชนในหมู่บ้านพัฒนาดีเด่นและหมู่บ้านทั่วไป สูงกว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.01 ทุกด้าน
2. บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน ตามการรับรู้ของ
ผู้นำท้องถิ่นและประชาชนในหมู่บ้านพัฒนาดีเด่นสูงกว่าหมู่บ้านทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
ทุกด้าน

ภาควิชา การศึกษานอกโรงเรียน
สาขาวิชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
.....

CHOOSAK CHUCHUAY : ROLES OF COMMUNITY LEADERS IN COMMUNITY DEVELOPMENT AS PERCEIVED BY COMMUNITY LEADERS AND PEOPLE IN THE OUTSTANDING DEVELOPED VILLAGES AND GENERAL VILLAGES IN THE SOUTHERN REGION. THESIS ADVISOR AND THESIS CO-ADVISOR : PROF. RATANA POOMPASAL, Ph.D. AND ASSO.PROF. VANNA PURANAJOTI, Ed.D. 188 PP. ISBN 974-578-182-7

The purposes of this research were to study and compare the expected roles and actual roles of community leaders in community development as perceived by community leaders and people in the outstanding developed villages and general villages in the southern region. The four roles were economic and career role, public health role, social and culture role and politic and administration role. The research instrument used in this study were questionnaires, the samples were 272 community leaders and people in outstanding developed villages and 276 community leaders and people in general villages.

It was found that :

1. The expected roles of community leaders in community development as perceived by community leaders and people in the outstanding developed villages and general villages were higher than the actual roles significantly at the .01 level, on allaspects.
2. The expected roles and the actual roles of community leaders in community development as perceived by community leaders and people in the outstanding developed villages were higher than that of general villages significantly at the .01 level, on allaspects.

ภาควิชา การศึกษานอกโรงเรียน
สาขาวิชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อผู้สมัคร *สุกัญญา*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *สม. งามใจ*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ
ศาสตราจารย์ ดร.รัตนา หุ่นไพศาล และรองศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณา ปุรณโชติ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยด้วยดีมา
ตลอด และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย
จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา ซึ่งสนับสนุนในด้านการเงินและ
ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

ชูศักดิ์ ชูช่วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
สมมุติฐานของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
ข้อคกลงเบื้องต้น	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	10
2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	11
แนวความคิด เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	11
แนวความคิด เกี่ยวกับผู้นำ	22
ผู้นำท้องถิ่นกับการพัฒนาชุมชน	30
โครงการประกวดหมู่บ้านพัฒนาระดับ เขตและหลัก เกณฑ์การตัดสิน การประกวดหมู่บ้านพัฒนา	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
๓	วิธีดำเนินการวิจัย	43
	การศึกษาและรวบรวมความรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนา ชุมชน	43
	การศึกษาและสำรวจประชากรเพื่อสู่มตัวอย่าง	43
	การสร้างและเตรียม เครื่องมือสำหรับการวิจัย	48
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	50
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	99
	สรุปผลการวิจัย	101
	อภิปรายผลการวิจัย	109
	ข้อเสนอแนะ	116
	บรรณานุกรม	118
	ภาคผนวก	124
	ประวัติผู้เขียน	188

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นประชาชนที่คำนวณตามสัดส่วน จำแนกตามประเภทยุคสมัย จำนวนครอบครัว หมู่บ้านและจังหวัด	46
2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากร จำแนกตามประเภทยุคสมัยและ จังหวัด	47
3	จำนวนแบบสอบถามที่แจกและได้รับคืนสมบูรณ์ถูกต้อง จำแนกตาม กลุ่มตัวอย่างประชากร	52
4	จำนวนและร้อยละของผู้นำท้องถิ่นและประชาชนในหมู่บ้านพัฒนา ดีเด่นและหมู่บ้านทั่วไป จำแนกตามเพศ.....	56
5	จำนวนและร้อยละของผู้นำท้องถิ่นและประชาชนในหมู่บ้านพัฒนา ดีเด่นและหมู่บ้านทั่วไป จำแนกตามอายุ.....	57
6	จำนวนและร้อยละของผู้นำท้องถิ่นและประชาชนในหมู่บ้านพัฒนา ดีเด่นและหมู่บ้านทั่วไป จำแนกตามระดับการศึกษา.....	58
7	ค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทที่คาดหวังของ ผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ความการ รับรู้ของผู้นำท้องถิ่นและประชาชนในหมู่บ้านพัฒนาดีเด่นและหมู่บ้าน ทั่วไป.....	60
8	ค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทที่คาดหวังของผู้นำ ท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน ด้านการสาธารณสุขตามการรับรู้ของ ผู้นำท้องถิ่นและประชาชนในหมู่บ้านพัฒนาดีเด่นและหมู่บ้านทั่วไป..	64

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
9	คำ เฉลี่ย และ ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทที่คาดหวังของผู้นำท้องถิ่น ในการพัฒนาชุมชน ด้านสังคมและวัฒนธรรม ตามการรับรู้ของผู้นำท้องถิ่น และประชาชนในหมู่บ้านพัฒนาดี เค่นและหมู่บ้านทั่วไป..... 67
10	คำ เฉลี่ย และ ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทที่คาดหวังของผู้นำท้องถิ่น ในการพัฒนาชุมชน ด้านการเมือง การปกครอง ตามการรับรู้ของผู้นำ ท้องถิ่นและหมู่บ้านทั่วไป..... 71
11	คำ เฉลี่ย และ ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้นำท้องถิ่น ในการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ตามการรับรู้ของผู้นำท้องถิ่น และประชาชนในหมู่บ้านพัฒนาดี เค่นและหมู่บ้านทั่วไป..... 76
12	คำ เฉลี่ย และ ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้นำท้องถิ่น ในการพัฒนาชุมชนด้านการสาธารณสุข ตามการรับรู้ของผู้นำท้องถิ่นและ ประชาชนในหมู่บ้านพัฒนาดี เค่นและหมู่บ้านทั่วไป..... 80
13	คำ เฉลี่ย และ ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้นำท้องถิ่น ในการพัฒนาชุมชนด้านสังคมและวัฒนธรรม ตามการรับรู้ของผู้นำท้องถิ่น และประชาชนในหมู่บ้านพัฒนาดี เค่นและหมู่บ้านทั่วไป 83
14	คำ เฉลี่ย และ ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้นำท้องถิ่น ในการพัฒนาชุมชนด้านการเมืองการปกครอง ตามการรับรู้ของผู้นำท้องถิ่น และประชาชนในหมู่บ้านพัฒนาดี เค่นและหมู่บ้านทั่วไป..... 87
15	ความแตกต่างระหว่างบทบาทที่คาดหวังกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้นำท้องถิ่น ในการพัฒนาชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำท้องถิ่นและประชาชนในหมู่บ้าน พัฒนาดี เค่น..... 93

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่	
16	ความแตกต่างระหว่างบทบาทที่คาดหวังกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้นำท้องถิ่น ในการพัฒนาชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำท้องถิ่นและประชาชนในหมู่บ้านทั่วไป 94
17	ความแตกต่างของบทบาทที่คาดหวังของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำท้องถิ่นและประชาชน ระหว่างหมู่บ้านพัฒนาดีเด่นกับ หมู่บ้านทั่วไป 96
18	ความแตกต่างของบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำท้องถิ่นและประชาชน ระหว่างหมู่บ้านพัฒนาดีเด่นกับ หมู่บ้านทั่วไป 98

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย